

EX JURE CIVILI.

Continuatio Titulorum Lib. III. Codicis.

Ad Tit. VIII.

I. In Codice alius titulus est hic *de ordine judiciorum*, alius lib. 7. tit. 19. *de ordine cognitionum*.

Quæ differentia? Et ut generis à specie: in priori tractatur de concurrentibus quibuscunque judiciis, in posteriori de his, quæ cum *causâ liberali* concurrunt, i. e. cum quæstione statûs servilis, nec ne.*

* Rectius ordo *judiciorum* est, dum quæritur, quod *judicium*, quæve *actio* inter duas, inter se *diversas*, nec *conexas*, simul propositas, sit terminanda prius, quæ differenda, ut est decisio *l. ult. b. t.*, quod prius *de crimine* judicandum sit, dein mox initium *civili disceptationi* faciendum. In *Jure Canonico* tantum exat titulus *de ordine cognitionum*, videlicet plurium *in eandem actionem*, atque *in eodem judicio*, *incidentium quæstionum*.

II. Regula *de ordine cognitionum* est: prius cognoscendum *de intentione* actoris, *an sit probata*: dein modò *de exceptione rei*, *an per hanc intentio actoris sit elisa*. Cui non obstat. *cap. 1. x. d. t.*

III. Excipitur illa exceptio,

- a) Quæ continet quæstionem *præjudicialem*, id est, cujus victoriâ inducit victoriam in principali, *l. 2. b. t. tot. tit. Cod. de ordin. cognit.*, ut sunt quæstiones statûs, generis.
- b) Quæ actorem repellit ab agendo, ut exceptio spoli, *cap. 2. & fin. x. de ordin. cognit.*, excommunicationis, *cap. 19. x. de judic.*
- c) Cujus decisio determinat *fori competentiam*, e. g. si inquisitus à Judice laico dicat, se esse Clericum, *cap. 12. de sent. excom. in 6.*

IV. Illa quoque ordine cognitionis prior est quæstio, à quâ dependet, five modus procedendi, five modus sententiæ ferendæ, ut si quærat, *an accusatus sit homo liber*, *an servus*. *l. 3. C. de ordin. cognit.*

V, Similiter causa possessionis præcedit causam proprietatis. l. 13. C. de R. V. l. 3. C. de interd. l. 3. C. fin. regund. l. 35. ff. de A. vel A. P. *

* Ita pariter prius de vi cognoscetur, quàm de proprietate, l. 37. ff. de re jud., & prius de ult. ma. possessione, quàm de vi, l. 1. C. de appell. l. 7. versu: Quòd si, C. ad l. Jul. de vi publ.

VI. Qui iudex cognoscit super principali, idem cognoscit etiam super incidenti, siue is competens esset, siue non, quando incidens principaliter moveretur. l. 1. C. b. t. *

* Salvo tamen cap. 3. x. de ordin. cognit. si incidens esset causa privativè ecclesiastica; tunc enim iudex laicus superfedeat, donec incidens decidatur ab Ecclesiastico.

VII. Cùm civili disceptationi principaliter motæ quæstio criminis incidit, vel crimini prius instituto civilis causa adjungitur, potest iudex eodem tempore utramque disceptationem suâ sententiâ dirimere. l. 3. C. b. t. *

* Lex hæc supponit iudicis competentiam pro utrâque causâ, alioqui tantùm pronuntiare posset super principali l. 1. h. t., nec oriretur, quoad incidentem, rei iudicatæ exceptio.

VIII. Ut ut verò iudex possit, tam super incidenti, quàm principali, pronuntiare, sufficit tamen pronuntiare super solo principali. Arg. cap. x. x. de ord. cogn.

Ad. Tit. IX.

I. Quia plerumque melior solet fieri actoris conditio litem contestando l. 86. junct. 87. ff. de R. J.;

II. Ideò actorum procuratores litis contestationem urgebant, vel eo ipso factam esse, contendebant; econtra procuratores reorum fugiebant, declinabant, differebant, per hoc illudve factum, aut verbum litem fuisse contestatam, negabant.

III. Hæc res Legislatorum excitavit providentiam: Severus & Antonin. AA. in l. 1. b. t. declaraverunt pro reis, non induci litis contestationem

tionem a) si tantum protestatio simplex celebrata est, aut b) edita reo actio; sed tunc litem contestatam videri, cum Judex per narrationem negotii causam audire coeperit; id quod Justinianus Imp. in l. 14. §. 1. C. de Judic. claris sic reddidit: Post narrationem propositam, & contradictionem objectam.*

* Legislator Canonicus in cap. un. x. b. t. adjecit, non per positiones & responsiones ad cas, sed per petitionem in jure propositam, & responsionem secutam, contestationem litis fieri; imò nequidem objectione exceptionis, cap. 2. b. t. in 6. Hinc litis contestatio affirmativa tacita non est fundata.

IV. Accessit magistralis interpretatio, asserens, confessoria responsione non induci litis contestationem, Arg. l. 73. ff. de procur.; quod verum est.

V. Econtra pro actore constituit Legislator Canonicus, quòd causæ, in quibus simpliciter, de plano, ac sine strepitu & figurâ judicii Princeps, aut jus procedi mandat, litis contestationem non postulent. Clem. sæpè 2. de V. S.

VI. Litis contestationem potest injustè tergiversanti prælocutoria Judicis injungere, etiam media compulsoria interminando, & applicando.

VII. Sed praxis, litem pro contestatâ ex officio habendi, jam à nostris Antiquis meritò fuit improbata.

VIII. Qui contra plus re petentem, e. g. 100. pro 50., litem contestatur negativè, non potest damnari in 50, licet per decursum litis probata; quia in 50. non erat litis contestatio.

Ad Tit. X.

I. In plus petitionibus rigorem juris antiqui mitigârunt Impp. Zeno in l. 1., & Justinianus in l. 2. C. b. t. Utriusque autem, uti & Legislatoris Canonici in cap. un. x. b. t., remisit praxis.*

* Nempe

* Nampe *plus re, causa, tempore, loco* petentes condemnantur in expensis; *plus tempore* petentis prematura petitio remittitur, donec *venierit dies*, quin hodie duplicetur tempus sine *usu*: *plus loco* petenti detrahitur id, quod interest debitoris, si in loco convento solvisset.

II. Contra eos, qui sibi plus in chyrographis, seu cambiis, scribi faciunt, quàm debeat, meritò totius debiti jacturam decrevit *l. 3. b. t.* Decisio notabilis contra Hebræos.*

* Justinianus in d. l. optimè remisit hanc poenam his, qui poenitentes *ante litis contestationem* correxerint hanc calliditatem suam, ut spe veniæ, & timore probationis, detegatur faciliùs veritas debiti; quem finem rigor aliorum Legislatorum, totius pecuniæ jacturam irrogantium, simul ac amplior pecunia scripta fuerit in cautione, vix assequetur.

CASUS CIVILIS.

Titius hæredem instituit *Cajum*, fidei ejus committens, ut dimidium hæreditatis *statim* *Sempronio*, & alterum dimidium *Sempronix*, si nupservit, restituat. *Mævio* 300. legavit nominatim à *Cajo*; in facultatibus *Titii* sunt 400. *Cajus*, servatis servandis, spontè adit hæreditatem.

Q. 1. Quanta erit *Caji* hæredis *Trebellianica*? R. 62½.

Q. 2. Quantum *Cajus* restituet fideicommissariis hæredibus? R. Utrique 37½.

Q. 3. Cui detrahet id, quod, 25. retentis, deest usque ad 62½? R. *Mævio* legatario.

EX JURE S. R. I. PUBLICO.

Vis habere bellaria jurisprudentiæ publicæ vetustioris? Accipe manipulum positionum ex *Matthæi de Afflictis* præludiis feud. num. 21. & seqq.

I. *Docebat Baldus in cap. 1. de Feud. March. quòd collationes regaliæ dignitatum de jure pertinent ad Imperatorem, licet Papa sibi usurpavit.**

* Baldi postrema verba sunt: *Sed Papa, quantum potest, usurpat ad se.*

II. *Dixit Baldus in l. fin. C. locat.; quòd bodie Imperator in Italiâ debet verecundari de tantâ famâ; quia tenet gloriam nominis non humanis,*

lis, & jacet infamatum Imperium, & confusum; quia Respublica Romana translata fuit per Imp. Constantinum in Ecclesiam Romanam, sicut olim translata fuit potestas Lege Regiâ in Principem Romanorum.*

* Baldus sic habet: *Signa imperialia dicuntur videlicet: Hodie debet in Italiâ Imperator verecundari de tantâ samâ, quæ tenet gloriam nominis non humilis, & jacet infatuatum Imperium. Dicam: in Italiâ; nam in sua Majestate confundi non potest. Cætera adjecit Matthæus. Quis animi sensus fuerit Augustissimo Imperatori nostro JOSEPHO II., nuper Sede Apostolicâ vacante Romam, sine explicatione Dignitatis Imperatoris, videnti, Majestatem Romæ, humilitatem Imperii aspicienti, serinium principalis pectoris tenebit.*

III. Et sic patet, quod alius fuit status Imperatoris antiquitâs ante dictam translationem; olim enim Imperator confirmabat Papam, ut in Cap. Adrianus dist. 62. Hodie verò Dominus Papa confirmat Imperatorem, & eum ungit. Cap. venerabilem de elect.

IV. Hodie defacto videmus, quod nec Rex Franciæ, nec Rex Siciliæ, nec Rex Hispaniæ, nec Rex Angliæ, nec Rex Aragoniæ, nec Rex Portugalliæ, nec Rex Navarræ, nec Rex Hungariæ, nec Rex Armeniæ, nec Rex Cypriæ obediunt Imperatori.

V. Concludo, quod dicti Reges potuerunt præscribere exemptionem ab Imperio per præscriptionem tanti temporis, cujus initii non extat memoria; quia semper fuit Imperator in mundo, & sic, dato Superiore, præscribitur contra eum, ut dicit Baldus.

Quærenti, quæ harum positionum sint veræ, quæ falsæ, & stolidæ, respondebimus.

EX JURE FEUDALI LONGOBARDICO.

I. Nova, sive prima, vasalli de feudo investitura, abusiva, vera, fiet cum solennitate testium, adeò, ut hæc omisâ sit ipso jure nulla, nec inducat naturalem saltem obligationem in domino, quamvis fatente.

II. Hi testes necessariò sunt pares Curie, si dominus unum, vel duos habeat. II. feud. 2. 33. & 58. §. 1. III.

III. Et hoc verum est, sive Clericus, sive Laicus si dominus, *II. feud. 32.*

IV. Adversatur *I. feud. 26.* ibi: *Hæc omnia etiam in clericorum personis locum habent, præterquam, quod de personis testium dictum est (nempe: testes sint pares ejus, & qui ab eodem domino feudum tenent) in clericorum feudo pariter accipiuntur pares, & extranei: & hoc idem, quia, cum clerici quosdam de feudo investiunt, sæpè absconsè, & sine præsentia suorum confratrum, hoc facere student.*

V. Conciliare tentant hos textus, distinguendo inter feudum clerici *patrimoniale*, ut de hoc procedat *II. feud. 32.*, & inter feudum clerici *ecclesiasticum*, de quo *I. feud. 26.* Sed hæc conciliatio est vana.

VI. Nos potiùs corrigimus per *II. feud. 32.* hæc ineptiam textus *I. feud. 32.*, stupidâ causali nitentem.

VII. Audaciæ propter hoc nemo nos accuset, qui noverit, Jus Longobardicum à *Matthæo de Afflict.* super *I. feud. rubr. 10. num. 2. in fin.* vocari *ius asininum*, licet multa bona contineat; nec indignabuntur moderni Feudistæ *Matthæo*, qui in fronte suorum commentariorum vocatur Juris utriusque Monarcha.

EX JURE CRIMINALI.

I. De abrogandâ *territione* diræ quæstionis fertur cogitare Gallia. Num erit abroganda?

II. Nos sic putamus, terreri posse inquisitum *verbaliter, realiter*, quoties *de per se* meretur veram torturam, *ex accidente* autem, e.g. ætatis, vel debilitatis, torqueri non posset.*

* Hoc casu iudex interloqui poterit, torquendum esse inquisitum, sicut, si abesset accidens impediendi.

III. Si verò inquisitus *de per se* non sit qualificatus ad ipsam torturam, neque terror hujus justè applicabitur. Arg. *l. 1. §. 33. ff. de SC. Silan.*

- IV. Hoc casu, si decretum territorionis publicaret iudex, fatuus esset, si interlocutoriam de torquendo, injustus, & mendax, si merè comminatoriè, vanus, & minas suas, imò se, ridiculo exponens.
- V. Confessio, etiam nudâ territorione elicita, ratificari debet.

EX JURE TREVIRENSI.

- I. Ordinatio provincialis de an. 1668. tit. 13. §. 3. sic statuerat: In den Fällen, da zwar kein Interesse, jedoch die Zahlung auf gewissen Tag versprochen, laufet doch von Zeit des bestimmten Tags das zugelassenes Interesse: wäre aber die Zahlung also gleich versprochen, laufet auch also gleich das Interesse.
- II. Hoc postremum jure omisit Ordinatio renovata de an. 1713. tit. 14. §. 3., & sic subrogavit: Und in anderen Fällen, da kein gewisser Tag gesetzt ist, von Zeit der geschener Anforderung.
- III. Per hoc tamen apud nos mutuum non exiit de censu *actionum stricti juris*.

HISTORICUM.

§. *Celestinus V.*, dictus *Petrus de Monte Murrone*, postquam ab obitu *Nicolai IV.* Sedes Apostolica vacaverat annos 2, menses 3, dies 2, Perusii 5. Julii an. 1294. tandem octogenarius in Papam electus, suo eremitorio reluctans exire persuasus, propè Aquilam coronatus, post menses circiter 5. Neapoli, ubi resederat, abdicavit Pontificatum, victurus ut priùs; sed à *Bonifacio VIII.* Successore, angustæ turri in castro Fumonis inclusus, obiit in eâ 19. Maji 1296, inter Sanctos relatus à *Clemente V.* Avenione 5. Maji an. 1313. Claruit miraculis post electionem, & abdicationem.

Q. 1. *An electio ejus fuerit valida?* R. Non dubita, quia per viam Spiritus Sancti facta est. Verba instrumenti electionis refert Contin. Baron. Odoricus Raynaldus. Tom. 14. pag. 461. Demùm. inter nos, EX INSPERATO, seu
1M-

IMPROVISO, de venerabili ac religioso patre fratre Petro de Murroni Ord. S. Benedicti, CELEBRIS SANCTITATIS VIKO, habitâ mentione, OMNES, qui tunc presentes eramus in Consistorio, ad personam ejus intentæ considerationis intuitum dirigentes, in ipsum, QUASI DIVINITUS INSPIRATI, non sine lacrymarum effusione, nullo prorsus discordante, consensimus.... & nos electionem, de dicto fratre Petro factam per Episcopum Ostiensem (Cardin. Latinum) ratam habentes, eundem, licet absentem, devotè recipimus in nostrum, & Romanæ Ecclesiæ Episcopum & Pastorem. Adde ibid. epistolam S. Collegii Cardinalitii ad Electum, ubi deponit ab hoc, ut profundâ & sedulâ meditatione penset, quòd hujusmodi electio illo, qui ubi vult, spirat, inspirante processerit, atque divinis dispositionibus cooperetur, accommodando consensum, nec non pag. 629. Encyclicam ad Episcopos, in quâ Cælestinus vocationem suam à Deo processisse fideliter supponit, præmittens, quòd benignus Sapientiæ Spiritus, Cardinalium corda disparia piâ inspiratione præveniens, subito & celeriter conjunxerit in unum, illud momento quasi perficiens, ad quòd diffusi temporis spatium fructum debitum vix adduxit, ipsos namque fratres denuò de solâ providentiâ summi Patris, & ejus permissione mirabili, in humilitatem suam, omnes unanimiter concordasse.

Q. 2. An abdicatio ejus fuerit valida? R. affirm. in reverentiam cap. 1. de renunc. in 6., & ibi Bonifacii VIII. Quanquam id non absque multâ formidine de veritate oppositi affirmemus; nam 1.) nondum satis constat de quæstionis expeditione affirmativâ, an Papa renunciare possit, & quidem, sicut ait d. cap. 1. liberè, i. e. independentè à consensu suæ sponse, vel etiam hac contentâ. Sanè difficulta in contrarium argumenta an. 1297 proposuere duo Schismatici Cardinales, Jacobus & Petrus, patruus, & nepos (vid. cap. un. de Schismat. in 6.) de Columnâ apud Raynaldum in Appendice Tom. 14. pag. 635., quæ Petrus de Palude ibid. pag. seqq. non videtur solvisse: nec 2.) reperitur sufficiens causa in abdicationis formâ sequente: Ego Cælestinus Papa V., motus ex legitimis causis, i. e. causâ humilitatis, & melioris vitæ, & conscientie illæse, debilitate corporis, defectu scientiæ, & malignitate plebis, & infirmitate personæ, & ut præteritæ consolationis vitæ possim reparare quietem, spontè ac liberè cedo Papatui, & expressè renuntio loco & dignitati, oneri, & honori, dans plenam ac liberam facultatem, ex nunc sacro Cœtui Cardinalium eligendi & providendi, duntaxat canonice, universali Ecclesiæ de Pastore. Quam formam Benedictus Cajetanus Cardinalis, postea Bonifacius VIII, præcipuus abdicationis suæ, concepisse existimatus est. His motivis non obstantibus, elegit Cælestinum Deus, utique utilem ac necessarium illi corrupto tempori, quo Pontifice sancto, & miraculorum patratore potiùs opus erat, quàm politico curialistâ.

Q. 3. Quid nocuit iste S. Pontifex Ecclesiæ Romanæ, quid Catholicæ? R. Nihil; imò verò profuit. 1.) Confirmatione pacis initæ inter Carolum II. Siciliæ, & Jacobum II. Aragoniæ Reges, salvis juribus Ecclesiæ Romanæ, de quo Raynaldus pag. 631. Emicuit in re gravissimâ, è quâ orbis Christianæ publica quies pendebat, Cælestini prudentiâ, omni humanâ sapientiâ augustior. 2.) Flexione Philippi pulchri Galliæ Regis, ut paci isti accederet. Breve: Habet charissimi. 3.) Aposto-

licâ exhortatione ejusdem Jacobi, ut recederet sb incestis nuptiis. *Brevs: Peccâssi.* 4.) *Guidonem*, Montis Feretri comitem, à *Nicolao IV.* excommunicatum, ad resipiscentiam, & reconciliationem cum S. Sede permovendo. 5.) sincero voto amplificandi cultûs divini, instaurandæque in Syriâ religionis: *Bulla: Inundat.* 6.) Annullando suspensionem *Adriani V.* & *Joannis XXI.* contra constitutionem, quam de rigore conclavis *Gregorius X.* in Concilio Lugdunensi II. fecerat: *Bulla: Quia in futurorum. Pridem. Constitutionem.* Ibid. pag. 633. & seq.; quæ Cœlestini constantia Cardinales, conclave abhorrentes, multum offendit. 7.) Duodecim Cardinales, ebsque egregios viros, creando, in eo solo Italos offendens, quod ex ipsis tantum quinque, ex Gallis septem, elegerit. 8.) Reformationem Cleri Romani intendendo.

At sjant, Cœlestinum curas Curia reliquisse Cardinalibus, solita suæ devotioni vacando: quæ egit, egisse per Latinum Ostiensem, quo fatis functo res in pejus abierint, quia, ut scribit, post alios *Fiamin. Parisius de resignat. lib. 2. q. 1. num. 17.*, non erat expertus in agilibus mundi, vel, ut *Ptolomæus Lucens. coævus: propter inexperientiam regiminis circa fraudes, & hominum verjutas, in quibus Curia multum viget*; unde inveniebantur gratiæ aliquando factæ tribus, vel quatuor, vel pluribus personis, membranâ etiam vacuâ, sed bullatâ. R. An propterea etiam fluctuavit Ecclesia? Minus certè, quàm sub *Bonifacii VIII.* in utroque jure summâ peritiâ, mundi astutâ sapiennâ, & duobus gladiis. Vir sanctus, teneræ conscientia, docilis, & informabilis, substituto sibi alio fideli ministro, hæc facile emendâsset, quin opus fuisset, Papam, naturali ratione tandiu non victurum, mox disponere ad renunciandum, abutendo illius prædominante inclinatione ad vitam solitariam. Quid enim? Si Papa mente imbecillus, aut præ senio infans, evaderet? Si verum est, quod *Ægidius Columna lib. de renunt. Papæ 1. q. 23.* scribit, *Bonifacium VIII.*, tunc Cardinalem *Benedictum*, dissuasisse Cœlestino renuntiationem, ratione datâ: *quia jussiceret Collegio, quod nomen suæ Sanctitatis invocaretur super eos*, rectissimè tenet *Bonifacius*.

Q. 4. *Habetur exemplum antierius renuntiationis Papalis?* R. Id quidem dicit *Bonifacius VIII.* lib. 1. epist. 1. ad Archiepisc. Senon., ejusque Suffraganeos: *Renuntiationem posse sic legitimè fieri, PRIMORUM GESTA PONTIFICUM declarant apertius.* Didicit hoc ex traditis veterum Canonistarum ad *Decretum Gratiani*, ubi glossa in canon. 12. verbo: *Ut non succederet*, in fin. VII. q. 1. *Nunquid Papa potest renuntiare? Utique, nam Marcellinus renuntiavit, & Clemens Papa, sed post Linum & Cletum iterum recepit cathedram.* De *S. Marcellino* est canon *Nunc autem 7.* dist. 21, ex epist. *Nicolai I.* ad *Michaelem Imp.*, ubi glossa verbo: *Marcellinus ait*, quod ad dictam *Sinuessanæ Synodi: Ex te justificaberis, aut ex ore tuo condemnaberis*, hic Papa in se tulerit sententiam depositionis, prohibitionem sepultura: sui corporis sub excommunicatione adjiciens, quod sanè non est renuntiare. Sed quidquid sit de lapsu & resurrectione *Marcellini*, absurdissima est *Legenda* illa in toto suo contextu, quæ in *Harduini Concilior.* Tom. 1. colum. 217. incipit, & colum. 220. *Marcellinum sic denique fantem inducit: Peccavi coram vobis, & non possum esse in ordine Sacerdotum, quoniam avarus corrupit me auro*, quo audito *Helchiades Episcopus*, nescitur cujus civitatis,

tatis, subjunxisset: *Iustus ore suo condemnatus est, & ore suo anathema suscepit Maranatha*, Marcellinus autem anathemati suo primus subscripsisset.

De *S. Clemente I.* est canon *Si Petrus* 1. VIII. q. 1., ubi *S. Petrus* eum dicitur sibi Successorem in Pontificatu designasse; glossa autem in verbo: *Aut ligandi* post med. ait: *Videns autem Clemens, quod hoc esset perniciosum exemplo, quod aliquis sibi eligeret successorem, renuntiavit Papatus; & tunc electus fuit Cletus, quo mortuus denique fuit Clemens electus.* Sed textus ipse est falsa merx Pseudo-Isidori, Joanni III. inscripta, & glossa est injuriosa *S. Petro*, quasi perniciosum exemplum dedisset circa finem vite suae; improvidi sane sunt, qui fabulas ejusmodi sequuntur cum Parisio de resignat. lib. 2. q. 1. num. 11. Verè itaque scripsit *Raynaldus* Tom. cit. pag. 466. num. 19. *Hactenus inauditum esse, ut Pontifex Romanus dignitate decessisset.*

Additio. Papis resignantibus *Parisius* loc. cit. num. 14. annumerat quendam *Cyriacum*, dicens istum, reclamantibus *S. R. E. Cardinalibus*, resignasse, ut martyrii coronam consequeretur, nempe ut habet *S. Antoninus*, part. 3. tit. 23. §. 2., associavit se undecim millibus *Virginum B. Ursulae & Sociarum* ex revelatione angelicâ. Sed in catalogo *RR. PP.* nullus reperitur *Cyriacus*, multò minùs ei locus esse potest circa an. 382., quò historia *Ursulae* refertur, aut an. 433., quò à *Sigeberto* in *Chron.* quid commenta est glossa in cap. 1. de renunt. in 6. verbo: *Videbantur?* Audi & stupe! *Datur autem certum exemplum de Cyriaco Papâ, de quo legitur, quod cum Ursula, & undecim millibus Virginum martyrisatus est: scribitur enim de ipso, quod sibi quondam revelatum esset, quod esset cum ipsis Virginibus palmam martyrii recepturus: tunc congregatis Clero & Cardinalibus, omnibus invitis, & precipue Cardinalibus, coram ipsis renunciavit dignitati & officio. Sed iste Cyriacus in catalogo RR. PP. non denominatur, quia creditum fuit per Cardinales, quod non propter devotionem, sed propter oblectamenta Virginum, Papatum dimisisset.* Probam est, hujusmodi commentum usque hac mansisse in Corpore juris Canonici glossato.

Q. 5. An Coelestinus ante resignationem ediderit constitutionem decisivam, quod Papa renunciare possit? R. Id quidem affirmat *Bonifacius VIII.*, tum in epistola suam electionem annuntiante, tum in cap. 1. cit. Credendum est Papæ narranti & asserenti, se interfuisse deliberationi & decisioni; sed nullibi reperitur statutum *Coelestini* in formâ suâ. Cur autem dicit ibi *Bonifacius: Nos igitur, ne statutum hujusmodi per temporis cursum oblivioni dari, aut dubitatione eadem in recidivam disceptationem ulterius deduci contingat, ipsum inter constitutiones alias ad perpetuam rei memoriam, de fratrum nostrorum consilio, Laximus redigendum.* R. Videtur tantùm verbale fuisse, aliàs *Bonifacius*, cujus tunc plurimum intererat, tenorem ejus inferuisset in formâ specificâ.

Observatio. Si *S. Coelestinus* materiam hanc difficilem capere & decidere potuit, certè & alias quæstiones: fuit ergo in rebus canonicis, si non scientificis, saltem insormabilis.

Q. 6. An sit verosimilis expectatio ulterioris exempli? R. Vix, ac ne vix quidem: docuit nos experientia, quàm difficiles se præbuerint ad renunciationis sic nuncupatum maledictum verbum Papæ, etiam in schismate electi, non obstante promissione juratâ; quos inter Sæcul. XV. Benedictus XIII. de Luna mansit inflexibilis, Gregorius XII., ut à Conc. Pisano depositus, usque ad Conc. Constant. pertinax.

Confortet DEUS nuper in festo S. Cœlestini V. providentiâ divinâ electum Sanctissimum Dominum nostrum Papam CLEMENTEM XIV. de Seraphico Ordine FF. Minorum Conventualium S. Francisci, clarum purpurâ per decennium gestâ, virtute, eruditione literariâ, cautelâ, prudentiâ, moderatione, clariorem: adsit Ei Spiritus S., ut Ecclesiâ Romanam, simul & universalem in præsentî temporum crisi, cujus eam CLEMENS XIII. creator heredem reliquit, absque ullâ renunciationis tentatione, fortiter ac diu gubernet, magnâque Sacerdotium cum sæculari Imperio pro suâ sapientiâ, nostrâque pace, fideliter conciliet.

APPENDIX

ad causam *Bonifacii VIII.*

EXEMPLA

CONSEQUENTIFICINÆ MALIGNÆ,

ex Odorico Raynaldo ad A. C. 1312. num. 13. & 14.

Dum Rex Galliæ, *Philippus* pulcher, saltem post obitum *Bonifacii*, contendebat evertere ejus præteritum Pontificatum, acta rescindere, memoriam abolere, non deerant adulescentes, quibus, ut *hæresin* Pontifici Catholico coram Viennensi Concilio probarent, pestis illa humanitatis, consequentiarum malitiosa artifex, inserviit. Ajebant 1.) *Bonifacius prædicare non erubuit, se magis velle esse canem, vel asinum, quàm GALLICUM: Subsumebant: Hoc non dixisset, si credidisset, GALLICUM habuisse animam immortalem: Concludebant: Ergò non credidit immortalitatem animæ. 2.) Ut magiæ illum convincerent, sic argumentati sunt: Dixit Bonifacius: Quòd si omnes homines in mundo essent ab unâ parte & ego ab aliâ, non possent illi me decipere, nec injure, nec in factò: Subsumptio:*